

Monumentnummer*: 528860

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 14 februari 2006
Kadaster deel/nr: 82865/143

Complexnummer

528855

Complexnaam

Sonsbeek

*Woonplaats**

Arnhem

*Gemeente**

Arnhem

*Provincie**

Gelderland

*Straat**

Zijpendaalseweg

*Nr**

28

*Toev.**

A

*Postcode**

6814 CL

*Woonplaats**

Arnhem

Situering

Locatie

Zijpendaalseweg

28

6814 CL

Arnhem

Zijpendaalseweg

26

B

6814 CL

Arnhem

*Kadastrale gemeente**

Arnhem

*Sectie**

N

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

7357

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving

AGNIETENMOLEN MET VOORMALIGE FORELLENKWEKERIJ. De Agnietenmolen of Begijnenmolen wordt in 1404 reeds als korenmolen vermeld. Het huidige gebouw met een uitbouw aan de noordzijde dagtekent grotendeels uit de 18de eeuw; omstreeks 1812 is een achterbouw toegevoegd waarin zich de maalderij bevond. Inwendig bezit het gebouw restanten van een veel oudere constructie. De molen werd aangedreven door het snel stromende water van de St. Jansbeek. Het molenwerk is niet meer aanwezig. Het complex was tot in het begin van de 20ste eeuw als korenmolen in gebruik. In 1912/1913 werd het bedrijf door de Heidemij omgevormd tot een forellenkwekerij en -rokerij, waartoe in 1913 een aquariumgebouw werd toegevoegd. De vroegere maalderijruimte werd omgebouwd tot forellenrokerij. Op een deel van het in 1912/1913 toegevoegde deel werd in het tweede kwart van de 20ste eeuw een woonhuis gebouwd. In 1967 werd de kwekerij door de Heidemij afgestoten.

Het gebouw bestaat uit het voormalige molenhuis, een kleine vleugel aan noordzijde, een langgerekte vleugel aan

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

de achterzijde: de voormalige maalderij en het in de 20ste eeuw toegevoegde aquariumgebouw.

Het voormalige molenhuis heeft rechthoekige plattegrond, één bouwlaag en een kapverdieping hoog onder samengesteld dak. Dak belegd met gesmoorde oud Hollandse pannen. Het gebouw is opgetrokken van rode baksteen en heeft een gepleisterde plint. Kelder met lichten en luiken onder het rechtergedeelte. De voorgevel wordt afgesloten met een lijst met ingezwenkte schouderstukjes en natuurstenen dekplaten. Symmetrisch ingedeelde voorgevel met omlijste ingang met bovenlicht. Te weerszijden 20-ruits schuifvensters met een rollaag aan de bovenzijde. Luiken. Op de verdieping drie vensters met luiken. Zijgevels met vensters van verschillend formaat en indeling en toegang (links).

In het inwendige: twee haaks op elkaar aansluitende muren, gemetseld in middeleeuwse baksteen, die mogelijk een overblijfsel zijn van de 15de-eeuwse watermolen. Laat 18de-eeuwse balklaag en kapconstructie.

De kleine vleugel aan de noordzijde van één bouwlaag ligt onder een zadeldak dat aankapt op het dak van het molenhuis. Opgetrokken van rode baksteen. Voorgevel met ingang met bovenlicht en venster met roedeverdeling. Klein venster in linkerzijgevel.

De voormalige maalderij heeft een bouwlaag onder schilddak met gesmoorde pannen. Met steekkapje verbonden met zuidelijke topgevel van molenhuis. Opgetrokken van rode baksteen. Voorgevel met brede dubbele deur met smeedijzeren beslag onder korfboog. Achtergevel met tien vierkante vensters. Op het rechter deel van de achtergevel sluit de houten constructie ten behoeve van het bovenslagrad aan. De houten goot met bebording rust op een houtconstructie met stijlen en onderslagbalken. Onder deze constructie bevindt zich het schoepenrad. De houtconstructie sluit aan de noordzijde aan op een bakstenen muur met twee steunberen. De keermuurtjes in de beek zijn van machinale baksteen. Vlak voordat het beekwater zich in de houten goot stort is een deels bakstenen gootafsplitsing geconstrueerd (1913) die zijn weg in een betonnen kanaal door het gebouw vervolgd naar de forellenwekerij. De korte noordelijke zijgevel van de voormalige maalderij bezit drie vierkante vensters onder rollagen.

De maalderij is inwendig grotendeels vernieuwd.

Het voormalige aquariumgebouw heeft een rechthoekige plattegrond, één bouwlaag en een schilddak hoog, met gesmoorde oud Hollandse pannen gedekt. Opgetrokken van rode baksteen. In de voor- en achtergevel twee maal vijf vierkante vensters. Hoge plint met rollaag en dichtgezette openingen. Ingang met hoofdentree, hardstenen stoep, rondboogdeur met omlijsting en opschrift 'AQUARIUM'. In de rechterzijgevel de monding van de betonnen goot die het beekwater door het aquarium voerde. Interieur verwijderd ten behoeve van horecafunctie.

Waardering

Het gebouw AGNIETENMOLEN MET VOORMALIGE FORELLENKWEKERIJ behorend tot de historische buitenplaats Sonsbeek is van algemeen architectuur-, cultuurhistorisch en stedenbouwkundig belang:

- wegens de ouderdom;
- wegens de ontstaansgeschiedenis;
- wegens de functie;

- wegens het belang voor de geschiedenis en de ontwikkeling van de buitenplaats;
- als vroeg historisch industrieel complex;
- wegens de markante ligging aan de St. Jansbeek aan de rand van het park;
- wegens de samenhang met de overige onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie

Bijgebouw